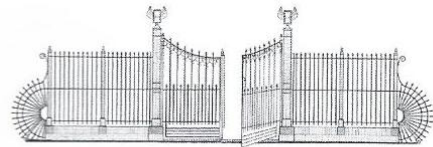
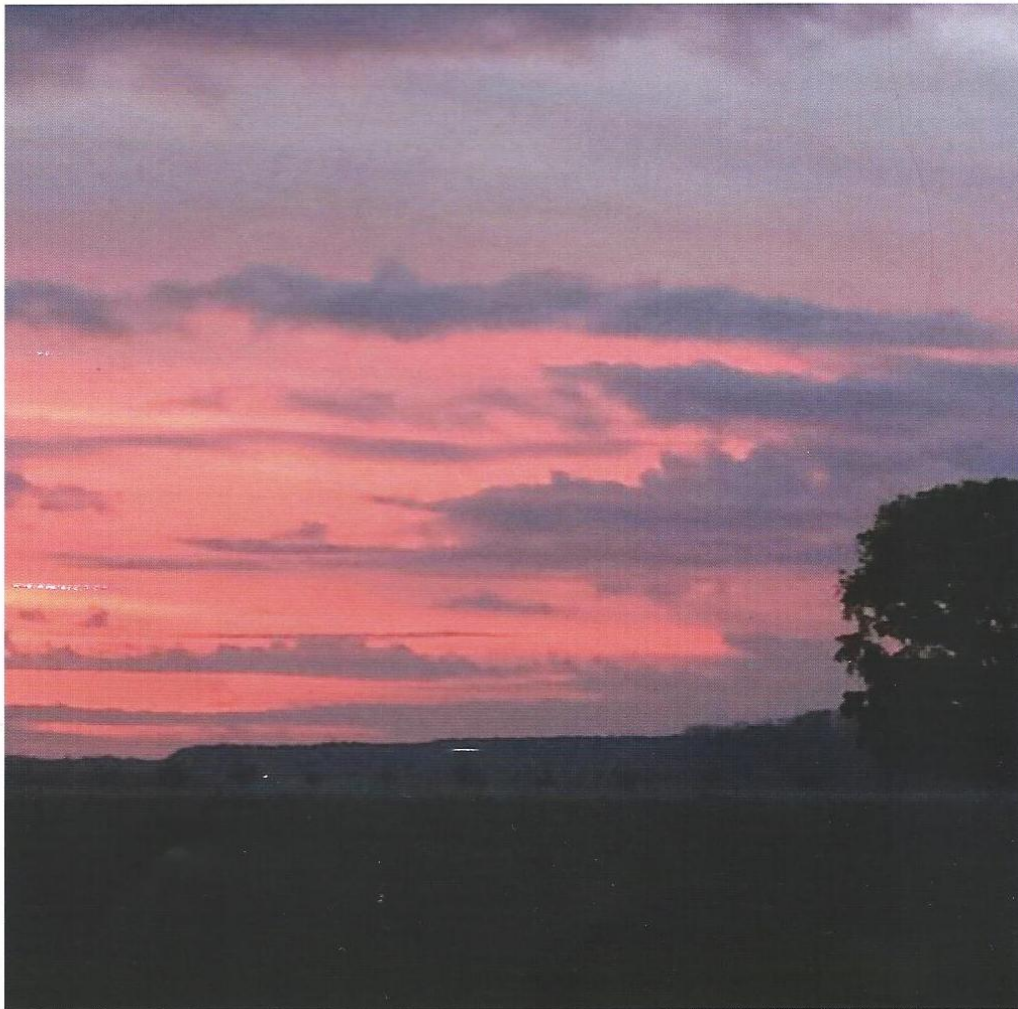

Jaargang 17 nr. 34 najaar 2016

Stichting Oude Begraafplaats Gouda

Open Monumentendag – 10 september

Dit bordje staat in het baarhuisje opgesteld en wordt al jaren niet meer gebruikt. Toch vind ik het aardig om het nog eens te tonen. Op deze monumentendag was stilte beslist niet van toepassing. Ca. 75 mensen hebben de oude begraafplaats bezocht en voor menigeen was het telkens weer een verrassing. Iemand verzuchtte: 'We wonen al 40 jaar in Gouda en we wisten niet dat het bestond.'

Deze dag had als motto: symbolen en iconen. Wij hebben deze gelegenheid aangegrepen om een boekje uit te geven met als titel: *Grafsymbolen op de Oude Begraafplaats.*

Bij het samenstellen van het boekje was het ook voor ons verrassend hoeveel symbolen er op de grafstenen zijn aangebracht. Zo ontdekten we dat elke steenhouwer een eigen model palmtak had.

Omgekeerd: aan de palmtak herken je de steenhouwer.
Er was ook een zerk met daarop een klok die op twee over half vier staat. Was dit het tijdstip van overlijden?

Op een gegeven moment kwam een (rouw)koets met een zwart paard de begraafplaats op rijden: oude tijden herleefden.

Enkele bezoekers deden bijzondere en onverwachte ontdekkingen. Zo vroeg iemand: 'Mijn grootvader woonde vroeger in Gouda, is hij hier ook begraven?' In het register was hij op achternaam terug te vinden, inclusief de plaats van de grafzerk. Voor deze bezoekers werd het dan ook een dag om niet snel te vergeten. Al met al was het een drukke en zeer geslaagde dag.

N.B. Het boekje Grafsymbolen op de Oude begraafplaats is nog verkrijgbaar. (Stort € 6,00 incl. verzendkosten op onze bankrekening met vermelding van naam en adres, dan wordt het opgestuurd)

William Bik

Excursie

Aan onze donateurs: vooraankondiging excursie

Speciaal voor u willen wij een excursie over de begraafplaats regelen. We zullen over de geschiedenis vertellen en u alle gelegenheid geven om de graven van uw voorouders te bezoeken.

Wij stellen voor zaterdagmiddag 15 april 2017.

U kunt zich hiervoor per e-mail opgeven:

William.Bik@Tiscali.nl

Wanneer u de positie van het graf niet (meer) weet, vermeld dit dan, dan zoeken wij het van tevoren op.

Van de penningmeester

U vindt in deze nieuwsbrief een acceptgirokaart voor uw bijdrage voor het jaar 2017. U kunt het bedrag nu al storten.

Wat doen wij met uw bijdrage? Velen van u zullen herinneringen hebben aan een persoon of een graf op deze begraafplaats, al is het soms lang geleden. De bestuursleden en vrijwilligers proberen het terrein zo goed mogelijk te beheren. Veel grafstenen die gebroken waren, zijn weer hersteld. Veel graven zijn gerestaureerd. Zonder snoeiwerkzaamheden blijven de struiken en de bomen groeien en raken zerken overwoekerd. Voor het snoei- en maaiwerk zijn machines aangeschaft.

Zonder uw bijdrage kunnen wij dit soort dingen niet doen.

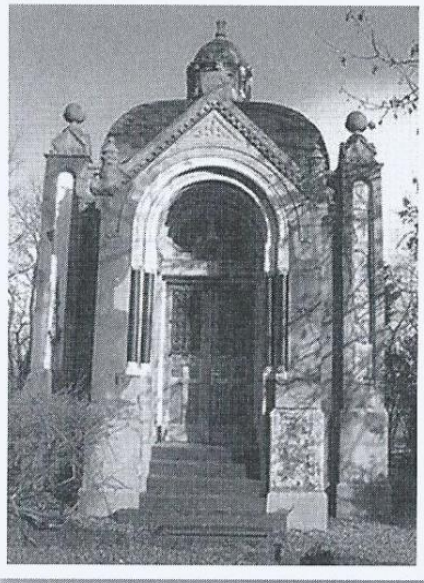
In het voorjaar hebben wij u een pakje ansichtkaarten gestuurd om de herinnering aan deze begraafplaats levend te houden.

Wij zien uw bijdrage tegemoet. N.B. uw bijdrage is als gift van de belasting aftrekbaar.

Hardstenen Schoonheid

Hardstenen Schoonheid is een korte documentaire over de restauratie van het mausoleum van de familie Kruijff op de begraafplaats Oud-Kralingen in Rotterdam.

In de film volgen we de architect en restaurateurs die een jaar lang werken aan het zwaar vervallen mausoleum, dat kort daarvoor nog op de nominatie stond om gesloopt te worden. Restauratiearchitect

Norman Langelaan vertelt in de film hoe hij het geld bij elkaar heeft gekregen om dit prachtige mausoleum in ere te herstellen.

Het was een heel moeilijke klus; naast stenhouders waren een stukadoor, een smid, een glaszetter en een houtbewerker betrokken bij de restauratie. In *Hardstenen Schoonheid* zien we hoe het mausoleum steen voor steen wordt afgebroken en weer opgebouwd.

De documentaire was woensdag 29 juni jl. om 17.30 uur te zien bij RTV Rijnmond. Nu kunnen de beelden nog bekeken worden via de volgende link op YouTube:

<https://www.youtube.com/watch?v=puepEPoS8Vg>

Mooie documentaire voor de liefhebbers!

Koos Massar

Moeders graf

Een kleine familiechroniek

Mijn vader overleed, 56 jaar jong, in 1968, het jaar van de studentenopstanden wereldwijd. Hij kon die opstandigheid van de jeugd wel begrijpen. Zelf verliet hij al op 14-jarige leeftijd zijn ouderlijk huis. Hij verdroeg niet langer het verschil tussen wat in de Bijbel stond over liefde en het grote verschil met de dagelijkse praktijk. Het jaarlijkse uitje – een fietstocht naar Apeldoorn voor de gezamenlijke verjaardag van familieleden – werd stevast verstoord door heftige ruzies over onzinnige religieuze pietluttigheden, zoals bij voorbeeld of Jezus klompen (de Goudkuils waren oorspronkelijk Gelderse boeren!) dan wel sandalen had gedragen. Op school werd er begin twintigste eeuw door het onderwijzend personeel ook nog volop gemept of werden leerlingen anderszins gekleineerd.

Maar ik denk dat hij vooral zag hoezeer zijn moeder leed onder een tekort aan genegenheid, al vanaf haar vroegste jeugd als weeskind. In zijn laatste dagen vroeg hij mij toch vooral goed voor mijn moeder te zorgen, ‘want je moeder, dat is het toch wel’, zo zei hij. Ik denk dat hij toen ook sterk aan zijn eigen moeder heeft moeten denken.

Opa (althans volgens de schaarse bronnen) was een vader zoals in die tijd gebruikelijk: hij was de man van gezag, met de Bijbel in de hand. En mijn vader moest niet het lef hebben aan dat gezag te tornen. Op de zondagse wandeling over Gouda's hoofdstraat, de Kleiweg, kon je ook baas Vonk tegenkomen, directeur van de meubelfabriek waar opa werkte. Mijn vader liep naast de zijne en als opa maar rook dat baas Vonk er kon aankomen begon hij al: ‘Denk erom, Johan, straks netjes je petje afnemen!’ Al die zaken

kenmerkten de gezagsverhoudingen tussen mensen in die tijd. Tussen mijn vader en opa is het helaas nooit meer goed gekomen. Een broer van zijn moeder (familienaam Musquetier) was loods en heeft ervoor gezorgd dat mijn vader als ketelbinkie kon aanmonsteren op een koopvaardijship. Zijn diensttijd, in de aanloop naar WO II, volbracht hij bij de Koninklijke Marine en hij had ambities om naar de Zeevaartschool te gaan. Het uitbreken van de oorlog echter gaf zijn leven een totaal andere wending. Zelf heb ik aan mijn opa best goede herinneringen. Vaak ging ik na schooltijd, met een vriend bij hem sjoelen of dammen. Hij had ook een mooie tuin met een keurig opgeruimde schuur vol meubelmakerswerktuigen. De laatste jaren had hij zich ook ontfermd over een gehandicapte weduwe, een heel lieve vrouw. In tegenstelling tot mijn vader heeft zijn jongste zus Rie nooit een kwaad woord over opa gesproken. Zij werd trouwens mijn lievelingstante, woonde in Bodegraven en ik ging graag bij haar logeren. Ging je met de bus of fiets, dan moest je nog tol betalen om het dorp binnen te mogen! Op het station stopten destijds stoomtreinen en in het entree-gebouw stond de potkachel 's winters roodgloeiend. Ze was een vlotte en levenslustige vrouw, hield van wandelingen in de natuur, van lezen en klassieke muziek(!). Gezelligheid en vriendschap stonden bij haar hoog aangeschreven.

Oma en opa, die al op de Goudse Oude Begraafplaats lagen, en tante Rie (haar stoffelijk overschot rust sinds december 2015 in een gezamenlijk graf op kerkhof Vredenhof in Bodegraven waar vele algemene graven toen werden geruimd) heb ik nu symbolisch herenigd, omdat zij tot op de dag van vandaag een plekje in mijn hart hebben. Ivar IJsselstein, de zoon van mijn zus (Yvonne Goudkuil-IJsselstein), heeft zich zeer verdienstelijk gemaakt bij de

vormgeving van het geheel. Ik vind het dan ook heel mooi dat deze dodenakker (na beëindiging van de teraardebestellingen) met veel inzet en liefde door diverse mensen nog steeds wordt onderhouden. Dat heeft het voor mij mogelijk gemaakt dit gebaar te maken. De grafsteen van tante Rie markeert nu haar plaats bij haar ouders.

Moeders graf

Twee kleine mysteries spelen er nog op de achtergrond: opa's naam is nooit vermeld geweest op de steen bij het graf dat blijkbaar alleen oma tot rustplaats diende. Vandaar de benaming 'moeders graf'. Geen van nog levende familieleden in de afgelopen jaren heeft mij kunnen vertellen waar opa was gebleven. Ook de reden daarvan heeft niemand ooit uit de doeken gedaan. Maar er was iemand die uitkomst bracht: onze Koos Massar raadpleegde zijn dossiers en daaruit bleek dat opa in 1958 eveneens in moeders

Als we verder lopen aan de kant van de Vorstmanstraat komen we bij het graf van **Emiline Flower** (A.ee.20). Zij is in Marylebone, Engeland geboren en in Den Haag overleden. Op haar grafsteen

*Het graf van
Emiline Flower*

staat een Lotharings kruis: het symbool van de strijd tegen tuberculose. Het is niet bekend wat ze bij leven voor de Vereniging tot bestrijding der T.B.C. Gouda heeft betekend, maar na haar dood liet zij aan de vereniging een legaat na van bijna 8000 gulden. De vereniging heeft vergunning voor het plaatsen van een grafsteen aangevraagd. Korte Tiendeweg 16a is haar laatste woonadres in Gouda geweest.

Twee rijen verder ligt **Marthe Alice Paule Catherine Jane Gourbeyre** (A.gg.3) begraven. Zij is op 12 januari 1928 in Parijs met de Gouwenaar Willem Hendrik Pieter Smit in het huwelijk getreden. Haar wieg stond in Clermont-Ferrand, Frankrijk.

Als we voorbij de heg lopen komen we op het C-veld. Daar ligt in een algemeen graf **Robert Albert Breitzke** (C.v.15b). Hij is geboren te Klein Neudorf in Duitsland. Hij was houtbewerker en woonde aan de Jan Philipsweg op nummer 22.

Een stuk verder het C-veld op, komen we de kleine grafsteen tegen

van **Murielle Anna Charlotte de Rooij** (C.kkk.16) geboren in Duinkerken, Frankrijk. Op de steen is te lezen: *'Ici repose notre chere petite fille Muriel de Rooij Neele 10 juillet 1947 dec le 11 Juin 1948'*. Ze had een Nederlandse vader en een Franse moeder.

Als we het hoofdpad oversteken, komen we op het D-veld terecht. **Luigia Catterina Longuemarre-Goria** (D.u.11) heeft links boven op haar grafteken een kruis dat gelijk opvalt. De in Turiijn, Italië geboren vrouw is op 15 september 1934 getrouwd in Den Haag met Alexandre Armand Tranquille Longuemarre, geboren in Frankrijk. In 1935 zijn ze naar Parijs vertrokken en in 1947 woonde het echtpaar in Gouda, waar zij overleed.

Het echtpaar Leendert Rietveld en **Anna Maria Fendrich** (D.o.5) voeren met een rijnaak van Rotterdam (hun thuishaven) naar Duisburg in Duitsland en via versa. Leendert was een geboren Gouwenaar en Anna's wieg stond in Duitsland. Op 22 mei 1944 lagen zij in Duisburg voor anker. Bij een bombardement op de stad kregen zij die dag een voltreffer op hun boot. Beiden kwamen om en zijn naar Gouda overgebracht waar zij op 30 mei 1944 samen in een graf werden begraven.

Lopend over het hoofdpad richting aula, komen we voorbij het baarhuisje aan de rechterkant bij het B-veld aan. Als we rij x op lopen richting de heg komen we bij een graf met een zwarte staande glasplaat met afgeronde bovenkant. De tekst op de glasplaat is in het Maleis. Er staat een naam op: **Semi**. Zij is in 1894 in Soerabaja, Indonesië geboren. Semi werkte als baboe voor het echtpaar Willem J.W.C. Bakker en Lijdia C.S.W. van der Torren; ze zorgde voor hun twee dochters Ineke en Willy, toen zes en twee jaar oud. In 1926 was het gezin, samen met Semi, tijdelijk in Nederland, waarschijnlijk op verlof of voor zaken. Zij verbleven bij de ouders van Lijdia, die aan het Van Bergen IJzendoornpark woonden. Op 22 december 1926 vond in huize Van der Torren

een tragisch ongeval plaats: Semi was met haar kleding tegen de gaskachel aangekomen. Haar kleding vatte vlam en zij werd met ernstige brandwonden naar de Wijk op de Westhaven overgebracht. Daar is zij op 3 januari 1927 overleden. Willem Bakker heeft op 5 januari een tweedeklas graf gehuurd en op 18 januari een vergunning aangevraagd om daarop een grafteken

Het graf van Semi

te mogen plaatsen. De familie Bakker is op 27 maart 1927 met de S.S. Koningin der Nederlanden van Amsterdam naar Batavia teruggereisd, waar Willem agent was van de A.N.I.E.M. (N.V. Algemeene Nederlandsch-Indische Electriciteits-Maatschappij) te Soerabaja. In 1930 is het gezin Bakker voorgoed naar Nederland teruggekeerd. Willem heeft de grafhuur van Semi in 1942 verlengd tot 1962. De familie moet veel om Semi hebben gegeven! Zij had ook in een algemeen graf begraven kunnen worden dat al na tien

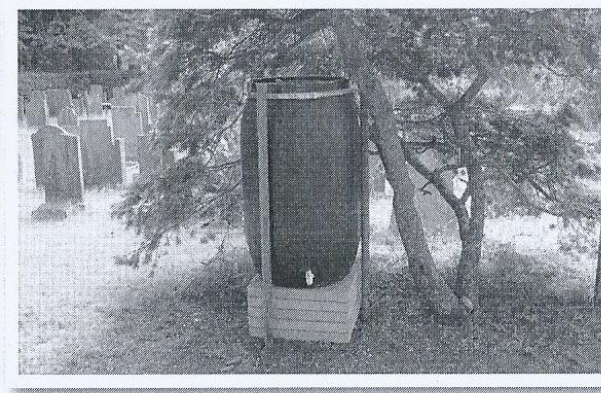
jaar zou worden geruimd. In de *Arnhemse Courant* van 25 maart 1927 vond ik een foto van haar graf terug, het was toch bijzonder. Als we op het hoofdpad verder richting aula gaan, komen we bij rij m. Daar ligt de dochter van Pablo Neruda en Maria Hagenaar begraven: **Malva Marina Reyes** (B.m.18), die in Madrid is geboren. Haar graf wordt het meest bezocht, ook door mensen uit het buitenland.

Zoals aan het begin van het artikel al is vermeld, is nu van negen mensen op de begraafplaats bekend dat ze niet in Nederland zijn geboren. Om hoeveel personen het in totaal gaat, wordt nog onderzocht. Te zijner tijd kom ik erop terug.

Koos Massar

Nieuw watertappunt

Omdat de waterkraan bij de aula binnenkort afgesloten wordt, is aan het pad naar het baarhuisje toe een waterton met een kraan erop geplaatst.

Als u water wilt tappen voor planten of bloemvazen kunt u hier voortaan terecht.

Koos Massar

De stem van een generatie

Onlangs, op 20 oktober jl., overleed zangeres Mieke Telkamp op 82-jarige leeftijd. Een goede reden om even bij deze artieste stil te staan, al was het maar omdat haar beroemdste nummer, *Waarheen, waarvoor*, waarvan meer dan een miljoen (!) exemplaren verkocht werden, decennialang hét uitvaartlied was. Minstens een hele generatie is teraarde besteld of gecremeerd op de tonen van dit lied. Ter illustratie van hoe beroemd het nummer was: slechts

één keer in haar leven heeft mijn moeder een muzieksingle gekocht – of beter: vroeg ze mij een plaatje voor haar te kopen – en dat was *Waarheen, waarvoor*. Het was 1971, ik was veertien en wist nauwelijks wie Mieke Telkamp was, maar wat ik als trouwe beluisteraar van de Top 40 wél wist, was dat

het lied een grote hit was. Ik betreurde dat in hoge mate, want het nummer week in alle opzichten af van wat ik destijds als een goede plaat beschouwde, en het hoorde naar mijn overtuiging niet thuis tussen The Doors, Creedence Clearwater Revival en T Rex. Het was 'muziek voor oude mensen' (d.w.z. iedereen boven de 40). Voor de generatie van mijn ouders was zij echter een begrip, een grote zangeres die weleens de Nederlandse Vera Lynn werd genoemd, omdat haar stemgeluid veel leek op dat van de Britse zangeres die in de Tweede Wereldoorlog furore maakte met haar optredens voor de geallieerde troepen. Telkamps zangcarrière begon in 1953 en in de jaren vijftig en zestig scoorde ze vele hits,

ook in West-Duitsland, waar ze minstens zo beroemd was. Het was illustratief dat zij de eerste Nederlandse zangeres was die na de oorlog weer in het Duits zong.

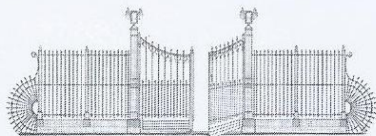
Waarheen, waarvoor markeerde Telkamps come-back na een afwezigheid van vier jaar om medische redenen en sloeg in als een bom. Een mogelijke reden is dat het lied naadloos aansloot op de tijdgeest. In de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw kwam geleidelijk de secularisering van de samenleving op gang en mensen zochten naar andere teksten en nieuwe invalshoeken om woorden te geven aan het mysterie van de dood. De tekst van het nummer was geschreven door Karel Hille en de melodie was die van de Amerikaanse gospeltraditional *Amazing Grace*.

In 1990 trad Mieke Telkamp voor het laatst officieel op. Op 10 maart 2011 nam ze bij Omroep MAX definitief afscheid van het grote publiek en ze leidde sindsdien tot haar overlijden een teruggetrokken bestaan in Zeist.

Bron: Wikipedia, bewerkt door Arie de Geus

Om het geheugen op te frissen tot slot de tekst van *Waarheen, waarvoor*:

<i>Waarheen leidt de weg die we moeten gaan Waarvoor zijn wij op aard Wie weet wat er is achter ster en maan Hoe lang duurt nog de nacht</i>	<i>Waar staat de poort die ons binnen laat En die ons ook beschermt Hoe veel offers werden er gebracht Toch nog blijft het nacht</i>
<i>Waar ligt het land waar we mogen zijn En wat is de taak die ons wacht Waar is de geest die met ons leeft Die ons de vrede geeft</i>	<i>Waar dan is het licht op ons duistere pad De hand die ons geleidt En hoe lang nog duurt de tijd Dat wij zijn bevrijd</i>

Colofon

Adres: Prins Hendrikstraat 3, 2802 JA Gouda

Website: www.oudebegraafplaatsgouda.nl

Voor reacties op deze nieuwsbrief, maar ook voor verdere vragen, suggesties etc. kunt u contact opnemen met ons secretariaat: e-mail info@oudebegraafplaatsgouda.nl

Donaties van minimaal € 12,- kunt u overmaken op:
rekeningnummer NL78INGB0008033902
t.n.v. Stichting Oude Begraafplaats te Gouda

Voor vragen over asverstrooiing kunt u zich wenden tot
Begraafplaats/crematorium IJsselhof
Yarden
Postbus 1086
2800 BB Gouda
tel. 0182 514391

Voor informatie over de graven kunt u zich richten tot
Koos Massar
Binnenkade 31
2806 AZ Gouda
tel. 0182 515034

Eindredactie nieuwsbrief: Arie de Geus
Opmaak nieuwsbrief: Anneke Strootman
Druk: Luma Drukwerkservice, Stolwijk

